

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΑΠΟΦΑΣΗ
279/2014

(της διαδικασίας του άρθρου 2 παρ. 2 περ. γ υποπερ. δδ του ν. 4013/2011, όπως ισχύει)

Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Στην Αθήνα σήμερα την 10^η Σεπτεμβρίου του έτους δύο χιλιάδες δεκατέσσερα (2014) ημέρα Τετάρτη και ώρα 10:30 π.μ. και επί της οδού Λ. Κηφισίας 7, στους Αμπελόκηπους, όπου και τα γραφεία της, συνήλθε η **ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** σε συνεδρίαση μετά από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα μέλη της Αρχής.

Από τα προσκληθέντα μέλη της Αρχής παρέστησαν κατά την συνεδρίαση τα ακόλουθα:

- 1. Πρόεδρος** : Ράικος Δημήτριος
- 2. Αντιπρόεδρος** : Χριστίνα Μπουσουλέγκα
- 3. Μέλη** : Καραμανλής Ευάγγελος
Κουλούρη Ιωάννα
Λουρίκας Δημήτριος
Σταθακόπουλος Δημήτριος

.....

Γραμματέας: Γιαμά Αλεξάνδρα

Εισηγητές: Ζαχαρόπουλος Αριστοτέλης, Πολιτικός Μηχανικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.
- Μητσάκη Πολυξένη, Νομικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης παρέστησαν οι εισηγητές Ζαχαρόπουλος Α και Μητσάκη Π και η προϊσταμένη του Τμήματος Γνωμοδοτήσεων και Καξίρη Χ οι οποίοι και αποχώρησαν πριν την έναρξη της διαδικασίας ψηφοφορίας και λήψης απόφασης από τα μέλη του Συμβουλίου.

ΘΕΜΑ: Αίτημα της Ειδικής Υπηρεσίας Δημόσιων Έργων - Αυτοκινητόδρομος Πάτρα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη-Εύζωνοι για παροχή σύμφωνης γνώμης της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ υποπερ. δδ του ν. 4013/2011, όπως ισχύει, προκειμένου να προβεί στη διενέργεια διαδικασίας διαπραγμάτευσης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 του π.δ. 60/2007, για την ανάθεση 3ης Συμπληρωματικής Σύμβασης Εργασιών, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 2.782.998,44€ (χωρίς Φ.Π.Α. 23%) σε εκτελούμενο έργο με τίτλο «Κατασκευή Αυτοκινητοδρόμου με τα συνοδά του έργα στο τμήμα: Αρχή Α.Κ. Αγίας Μαρίνας Στυλίδας – Αρχή Α.Κ. Ραχών, του άξονα ΠΑΘΕ».

1. Με το με αρ. πρωτ. ΚΒ/ΦΚΛΜ10.00/ΣΥ/97390/29-07-2014 αίτημα της Ειδικής Υπηρεσίας Δημόσιων Έργων - Αυτοκινητόδρομος Πάτρα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη-Ευζώνιοι (εφεξής ΕΥΔΕ/ΠΑΘΕ) προς την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (εφεξής Αρχή) και τα συνημμένα σε αυτό έγγραφα, το οποίο παρελήφθη στις 30-07-2014 (αρ.πρωτ.εισερχ. 3216), όπως συμπληρώθηκε -κατόπιν του με αρ πρωτ. 3216/12-08-2014 αιτήματος της Αρχής- με το με αρ. πρωτ. ΚΒ/ΦΚΛΜ10.00/ΣΥ/97597/21-08-2014 έγγραφο της αιτούσας (αρ.πρωτ.εισερχ. 3424/21-08-2014), η ΕΥΔΕ/ΠΑΘΕ αιτείται την παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ υποπερ. δδ του ν. 4013/2011, όπως ισχύει, προκειμένου να προβεί στη διενέργεια διαδικασίας διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α του π.δ. 60/2007, με αντικείμενο την ανάθεση της 3ης Συμπληρωματικής Σύμβασης Εργασιών (εφεξής Σ.Σ.Ε.), προϋπολογιζόμενης δαπάνης 2.782.998,44€ (χωρίς Φ.Π.Α. 23%) σε εκτελούμενο έργο με τίτλο «Κατασκευή Αυτοκινητοδρόμου με τα συνοδά του έργα στο τμήμα: Αρχή Α.Κ. Αγίας Μαρίνας Στυλίδας – Αρχή Α.Κ. Ραχών, του άξονα ΠΑΘΕ».

I. Ιστορικό- πραγματικά περιστατικά

2. Από το φάκελο της υπόθεσης και τα περιεχόμενα σε αυτόν στοιχεία και σχετικά έγγραφα προκύπτουν τα ακόλουθα:

2.α. Με την με αρ.πρωτ. 100198/30-05-2006 Κοινή Υπουργική Απόφαση εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για την κατασκευή και λειτουργία του οδικού έργου «Συνολική Παράκαμψη Στυλίδα- Καραβόμυλος» του Αυτοκινητόδρομου ΠΑΘΕ, στην παρ. 49. ε.1. της οποίας αναφέρεται ότι «Στην περιοχή εκτέλεσης του έργου υπάρχουν αρχαιολογικοί χώροι χωρίς να θίγονται άμεσα από τον οδικό άξονα ΠΑΘΕ». Με την με αρ. πρωτ. 287/18-01-2007 Απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. εγκρίθηκαν η διενέργεια, οι όροι, η διαδικασία επιλογής αναδόχου και τα τεύχη δημοπράτησης του έργου «Κατασκευή Αυτοκινητοδρόμου με τα συνοδά του έργα στο τμήμα: Αρχή Α.Κ. Αγίας Μαρίνας Στυλίδας – Αρχή Α.Κ. Ραχών, του άξονα ΠΑΘΕ». Ειδικότερα, εγκρίθηκε η διαδικασία διενέργειας ανοικτού δημόσιου διεθνούς διαγωνισμού με σύστημα προσφοράς με επιμέρους ποσοστά έκπτωσης κατά ομάδες τιμών, σε συμπληρωμένο τιμολόγιο ομαδοποιημένων τιμών της Υπηρεσίας, με έλεγχο ομαλότητας επί των επιμέρους ποσοστών έκπτωσης (παρ.4β του άρθρου 4 του ν. 1418/1984 και άρθρο 7 του π.δ. 609/1985) και υπό τις προϋποθέσεις του ν. 3236/2004, προϋπολογισμού 168.067.226,89€ (χωρίς Φ.Π.Α. 19%). Με το με αρ.πρωτ. ΕΥΔ/ΕΠ-ΟΑΛΑΑ/4929/15-01-2007 έγγραφο της αρμόδιας Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης, καθόσον το έργο είναι συγχρηματοδοτούμενο, χορηγήθηκε προέγκριση δημοπράτησης. Περίληψη της διακήρυξης απεστάλη για δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δημοσιεύτηκε στο Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (τ. ΔΔΣ 27/26-01-2007) και στον Ελληνικό Τύπο. Κατόπιν διενέργειας του διαγωνισμού στις 30-03-2007, με την με αρ.πρωτ. 2314/27-04-2007 Απόφαση του Υπουργού τ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., εγκρίθηκε το αποτέλεσμα του εν λόγω διαγωνισμού και επακολούθως η ανάθεση εκτέλεσης του έργου στην εταιρεία "ΑΤΤΙΚΑΤ-ΑΤΕ", δαπάνης ύψους 103.307.223,33€ (χωρίς Φ.Π.Α. 19%). Κατόπιν διενέργειας προσυμβατικού ελέγχου, το Ελεγκτικό Συνέδριο, με την με αρ. 347/2007 Πράξη του Ε' Κλιμακίου του, απεφάνθη ότι δεν κωλύεται η υπογραφή του υποβληθέντος σχεδίου σύμβασης, η οποία τελικώς υπογράφηκε την 01η-06-2007, με αρχική συνολική προθεσμία περαίωσης του έργου, ορισθείσα για τις 12-09-2010.

2.β. Με την με αρ.πρωτ. 20597/17-02-2009 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Έργων του τ. Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., εγκρίθηκε ο 1^{ος} Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Εργασιών (Α.Π.Ε.) του έργου, δαπάνης ύψους 103.307.223,33 € (χωρίς Φ.Π.Α.), δηλαδή σε ισοζύγιο με την αρχική σύμβαση. Με την με αρ.πρωτ. 22153/19-06-2009 Απόφαση του Υπουργού τ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., εγκρίθηκε ο 2^{ος} Α.Π.Ε., δαπάνης ύψους 128.245.502,36€ (χωρίς Φ.Π.Α.), ο οποίος περιλαμβάνει: τη 2^η διαμόρφωση της Α.Σ.Ε. -δαπάνης ύψους 105.641.331,38€ (χωρίς Φ.Π.Α.), το 2^ο Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδος Νέων Εργασιών (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.) και την 1^η Σ.Σ.Ε., για την οποία το Ελεγκτικό Συνέδριο με την με αρ. 311/2009 Πράξη του Ε' Κλιμακίου του έκρινε ότι δεν κωλύεται και μπορεί να υπογραφεί το υποβληθέν σχέδιό της. Ακολούθως, στις 30-07-2009, υπεγράφη η 1^η Σ.Σ.Ε. του έργου, ποσού 22.604.170,98€ (χωρίς Φ.Π.Α.). Με την με αρ.πρωτ. 53320/01-10-2010 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Έργων του Υπουργείου Υ.ΜΕ.ΔΙ., εγκρίθηκε παράταση της συνολικής προθεσμίας κατασκευής του έργου έως τις 12-07-2011.

2.γ. Με την με αρ. πρωτ. οικ. 1566/26-01-2011 Απόφαση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, κηρύχθηκε έκπτωτη η ανάδοχος εταιρεία με την επωνυμία “ΑΤΤΙΚΑΤ-ΑΤΕ”, η οποία είχε υπαχθεί σε καθεστώς συνδιαλλαγής του άρθρου 99 του Πτωχευτικού Κώδικα με την με αρ. 1023/2010 Απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Με το με αρ.πρωτ. 293/09-02-2011 έγγραφό της, η “ΑΤΤΙΚΑΤ-ΑΤΕ” υπέβαλε ένσταση κατά της απόφασης της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, η οποία με το με αρ.πρωτ. 1630/22-02-2011 έγγραφό της προς την Προϊσταμένη Αρχή, εισηγήθηκε την απόρριψη της εν λόγω ένστασης. Πριν την ολοκλήρωση της εξέτασης της σχετικής εισήγησης από το Συμβούλιο Δημοσίων Έργων/Τμήμα Κατασκευών, η “ΑΤΤΙΚΑΤ- ΑΤΕ”, στις 22-03-2011, αιτήθηκε την υποκατάστασή της, για το σύνολο των υπολειπόμενων εργασιών του έργου, από την Κοινοπραξία των εταιρειών “ΑΚΤΩΡ Α.Τ.Ε – ΤΕΡΝΑ Α.Ε.” - οι οποίες σημειωτέον είχαν συμμετάσχει αυτοτελώς στη διαδικασία του διαγωνισμού και είχαν καταταγεί αμέσως επόμενες της Αναδόχου “ΑΤΤΙΚΑΤ-ΑΤΕ” στον πίνακα μειοδοσίας-, προσκομίζοντας αντίστοιχες δηλώσεις αποδοχής από τις εν λόγω εταιρείες.

Κατόπιν λήψης της με αρ. 390/2011 Πράξης του Ε΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με την οποία το Ελεγκτικό Συνέδριο απείχε από τον έλεγχο νομιμότητας της υποκατάστασης του αναδόχου, λόγω αναρμοδιότητας ελέγχου της υποκατάστασης του αρχικού αναδόχου, κατά το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης, με την με αρ.πρωτ. 81989/22-08-2012 Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού ΥΠΟ.ΜΕ.ΔΙ. (ΑΔΑ: Β4ΓΘ1-ΔΑΘ), εγκρίθηκε: α) η υποκατάσταση της Αναδόχου “ΑΤΤΙΚΑΤ ΑΤΕ” από την Κοινοπραξία “ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ –ΤΕΡΝΑ Α.Ε.”, μετά από σχετική ομόφωνη γνωμοδότηση του Συμβουλίου Δημοσίων Έργων/Τμ. Κατασκευών (Πράξη 4, Συνεδρία 28/05-07-2011). Ειδικότερα, η υποκατάσταση εγκρίθηκε με απαλλαγή της αρχικής αναδόχου από την ευθύνη για τις εκτελεσθησόμενες εργασίες, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 65 του ν. 3669/2008 και β) με παράταση της συνολικής προθεσμίας περαίωσης του έργου μέχρι τις 28-02-2014.

2.δ. Με την με αρ.πρωτ. 1691/28-04-2010 Απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού, εγκρίθηκε η μελέτη τροποποίησης της χάραξης από τη Χ.Θ. 27+460 έως τη Χ.Θ. 28+150 με υψομετρική υπερύψωση της μηκοτομής της αρτηρίας του Αυτοκινητοδρόμου και των S.R., όπως επιβλήθηκε από την Αρχαιολογική Υπηρεσία μετά την ομόφωνη γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου (Κ.Α.Σ.) με την με αρ. 12/17-02-2010 πράξη του. Επίσης, με την με αρ.πρωτ. 394/07-02-2012 Απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού εγκρίθηκε η διατήρηση σε κατάχωση του τμήματος του έργου από τη Χ.Θ. 27+400 έως Χ.Θ. 27+440 μετά την ομόφωνη γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου (Κ.Α.Σ.) με την με αρ. 1/10-01-2012 πράξη του. Στη συνέχεια, με την με αρ.πρωτ. ΥΠΑΙΘΠΑ/ΓΓΠ/ΓΔΑΠΚ/ΔΒΜΑ/ΤΑΧΜ/20-08-2012 Υπουργική απόφαση, εγκρίθηκε η διατήρηση σε κατάχωση του τμήματος του έργου από τη Χ.Θ. 26+960 έως τη Χ.Θ. 27+150 κατόπιν ομόφωνης γνωμοδότησης του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου (Κ.Α.Σ.) με την με αρ. 17/31-07-2012 πράξη του.

Σε συνέχεια των ανωτέρω, δόθηκε εντολή στην ανάδοχο κοινοπραξία, με το με αρ.πρωτ.οικ. 1904/05-11-2012 έγγραφο της Δ/νουσας Υπηρεσίας, για σύνταξη και υποβολή των απαιτούμενων γεωτεχνικών μελετών, της μελέτης οδοποιίας και αποχέτευσης – αποστράγγισης στο τμήμα του έργου από Χ.Θ. 26+350 έως Χ.Θ. 28+300 οι οποίες περιγράφουν τις απαιτούμενες προς εκτέλεση συμπληρωματικές εργασίες.

2.ε. Με την με αρ.πρωτ. 83263/21-12-2012 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Έργων, εγκρίθηκε ο 3^{ος} Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Εργασιών (Α.Π.Ε.), που περιελάμβανε την 3^η Διαμόρφωση της Α.Σ.Ε. και την 1^η διαμόρφωση της 1^{ης} Σ.Σ.Ε. του έργου του θέματος με δαπάνη 128.245.502,36€ (χωρίς Φ.Π.Α.), ήτοι σε ισοζύγιο με τον 2ο Α.Π.Ε.

2.στ. Με την με αρ.πρωτ. ΕΥΔ/ΕΠ-ΕΠ οικ. 6221/19-12-2013 Απόφαση, έγινε η 1^η τροποποίηση της Πράξης “Ολοκλήρωση της κατασκευής του τμήματος «Σκάρφεια –Λαμία-Ράχες» του ΠΑΘΕ, υποτμήματα: «Ν.ΚΟΙΤΗ ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ – Α/Κ ΡΟΔΙΤΣΑΣ» και «Α/Κ ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑΣ ΣΤΥΛΙΔΑΣ –Α/Κ ΡΑΧΩΝ»” με κωδικό MIS 291887 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας”.

2.ζ. Με την με αρ.πρωτ. ΚΑ/ΦΚΛΜ10.00/ΜΕ2/94230/20-12-2013 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Έργων του ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ. εγκρίθηκαν: 1) Τροποποίηση των μελετών: α) Οριστικής μελέτης – Μελέτης

Εφαρμογής οδοποιίας από Χ.Θ. 26+420 έως Χ.Θ. 28+300, β) Οριστικής μελέτης – Μελέτης εφαρμογής αποχέτευσης ομβρίων – αποστράγγισης από Χ.Θ. 26+420 έως Χ.Θ. 28+300, γ) Οριστικής μελέτης γέφυρας Κ.Δ. οδού 8N (T17N), δ) Οριστικής μελέτης εξυγίανσης και επιχωμάτων από Χ.Θ. 26+350 έως Χ.Θ. 26+900, ε) Οριστικής μελέτης επιχωμάτων από Χ.Θ. 26+900 έως Χ.Θ. 27+900, στ) Μελέτης αποκατάστασης και αποπεράτωσης ορυγμάτων σε επιλεγμένες θέσεις και 2) Προσαρμογή των αρχικά προβλεπόμενων ασφαλτικών οδοστρωμάτων στις ισχύουσες προδιαγραφές (ΕΤΕΠ), του έργου: «Κατασκευή αυτοκινητοδρόμου με τα συνοδά του έργα στο τμήμα: Αρχή Α.Κ. Αγίας Μαρίνας Στυλίδας – Αρχή Α.Κ. Ραχών του άξονα ΠΑΘΕ».

2.η. Με την με αρ. 70/2014 απόφασή της, η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. παρείχε σύμφωνη γνώμη, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 παρ. 2. περ. γ υποπερ. δδ του ν. 4013/2011, όπως ισχύει, για τη διενέργεια διαδικασίας με διαπραγμάτευση προκειμένου να συναφθεί η 2η Σ.Σ.Ε., προϋπολογιζόμενης δαπάνης 7.729.402,93€ (χωρίς Φ.Π.Α. 23%) στο ήδη εκτελούμενο έργο με τίτλο «Κατασκευή Αυτοκινητοδρόμου με τα συνοδά του έργα στο τμήμα: Αρχή Α.Κ. Αγίας Μαρίνας Στυλίδας – Αρχή Α.Κ. Ραχών, του άξονα ΠΑΘΕ», λόγω συνδρομής των προς τούτο τασσομένων υπό του νόμου προϋποθέσεων.

2.θ. Με την με αρ.πρωτ. 95878/21-03-2014 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Έργων, εγκρίθηκε ο 4^{ος} Α.Π.Ε., δαπάνης 135.974.905,29€ (χωρίς Φ.Π.Α.), που περιελάμβανε την 4^η Διαμόρφωση της Α.Σ.Ε., την 2^η διαμόρφωση της 1^{ης} Σ.Σ.Ε., το 3ο και 4ο Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. και την 2η Σ.Σ.Ε. του έργου του θέματος, δαπάνης 7.729.402,93€ (χωρίς Φ.Π.Α.) για την οποία το Ελεγκτικό Συνέδριο με την με αρ. 155/2014 Πράξη του Ε' Κλιμακίου έκρινε ότι δεν κωλύεται η υπογραφή της. Ακολούθως, στις 22-05-2014 υπογράφηκε η 2^η Σ.Σ.Ε. του έργου, ποσού 7.729.402,93€ (χωρίς Φ.Π.Α.).

2.ι. Με την με αρ.πρωτ. 95880/21-03-2014 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Έργων του ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ., εγκρίθηκε παράταση της συνολικής προθεσμίας περαίωσης της κατασκευής του έργου έως τις 30-06-2015, «με αναθεώρηση», με παράλληλη μετάθεση του κρίσιμου χρόνου για τον υπολογισμό της ρήτηρας πρόσθετης καταβολής (πριμ) την 31-12-2014, ύστερα από σχετικό, με αρ.πρωτ. 879/14-02-2014, αίτημα της αναδόχου. Επίσης, με το με αρ.πρωτ. ΛΜ/ΦΚΛΜ10.00/ΧΡ1/3522/12-05-2014 έγγραφο της Δ/νουσας Υπηρεσίας εγκρίθηκε η 3^η αναθεώρηση του χρονοδιαγράμματος με περαίωση του έργου την 31-12-2014.

2.ια. Με το με αρ.πρωτ. ΛΜ/ΦΚΛΜ10.00/ΣΥ3/οικ.3961/23-06-2014 έγγραφο της Δ/νουσας Υπηρεσίας, υποβλήθηκε στην Προϊσταμένη Αρχή προς έγκριση ο 5ος Α.Π.Ε. του έργου του θέματος, ο οποίος περιελάμβανε τη Διαμόρφωση της Αρχικής Σύμβασης, της 1ης και 2ης Σ.Σ.Ε., την αναγκαιότητα σύνταξης 3ης Σ.Σ.Ε., το 5ο και 6ο Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε., καθώς επίσης ζητεί την έγκριση συμπληρωματικής πίστωσης 19.885.100,17€ (συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.), προκειμένου να καλυφθεί η δαπάνη της 3ης Σ.Σ.Ε., της αύξησης της αναθεώρησης της Αρχικής και των δύο Συμπληρωματικών Συμβάσεων (1ης και 2ης), καθώς και της καταβολής του προβλεπόμενου ΠΡΙΜ, εφόσον η Ανάδοχος πετύχει να ολοκληρώσει την κατασκευή του έργου την 30-09-2014.

2.ιβ. Με την με αρ.πρωτ. ΚΑ/ΦΚΛΜ10.00/ΜΕ2,3,4/97182/15-07-2014 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Έργων του ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ., εγκρίθηκε η τροποποίηση των παρακάτω μελετών, ήτοι:

- α) Οριστική μελέτη – μελέτη εφαρμογής οδοποιίας νέας κάθετης οδού 2Α στη Χ.Θ. 18+500 του δεξιού κλάδου του αυτ/μου,
- β) Οριστική μελέτη – μελέτη εφαρμογής αποχέτευσης ομβρίων – αποστράγγισης νέας κάθετης οδού 2Α στη Χ.Θ. 18+500 του δεξιού κλάδου του αυτ/μου,
- γ) Οριστική μελέτη τεχνικού Τ9Ν – ΚΔ οδού ΚΟ2Α Χ.Θ. 18+532,06 (αριστερού κλάδου) – Χ.Θ. 18+500 (δεξιού κλάδου),
- δ) Οριστική μελέτη – εφαρμογής διανομής ισχυρών ρευμάτων και Η/Μ εγκαταστάσεων,
- ε) Μελέτη ασφάλισης για την εφαρμογή συστημάτων αναχαίτισης οχημάτων κατά EN 1317 από Χ.Θ. 24+700 έως Χ.Θ. 31+234,97 του αυτ/μου,
- στ) Οριστική μελέτη – μελέτης εφαρμογής οδοποιίας του αριστερού παράπλευρου SR4Α-1 από Χ.Θ. 1+076,14 έως Χ.Θ. 1+225,84,
- ζ) Μελέτη πασσαλότοιχου στην αριστερή οριογραμμή από τη Χ.Θ. 27+184,60 έως Χ.Θ. 27+274,04 της αρτηρίας,

η) Μελέτη Μετατόπισης αγωγού καυσίμων της Πολεμικής Αεροπορίας περί τη Χ.Θ. 30+620 της αρτηρίας στο μήκος κατάληψης οδικών και υδραυλικών έργων του αυτοκινητοδρόμου, του έργου: «Κατασκευή του αυτοκινητοδρόμου με τα συνοδά του έργα στο τμήμα "Αρχή Α.Κ. Αγ. Μαρίνας Στυλίδας - Αρχή Α.Κ Ραχών, του άξονα ΠΑΘΕ», Αναδόχου Κ/ξίας "ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ – ΤΕΡΝΑ Α.Ε.", που συντάχθηκαν δια του αναδόχου, από μελετητές με τα κατάλληλα προσόντα, ύστερα και από την ομόφωνη Γνωμοδότηση του Συμβουλίου Δημοσίων Έργων/Τμήματος Κατασκευών (αριθμός Συνεδρίας 20, Πράξη 3/15-07-2014.)

2.ιγ. Με το με αρ.πρωτ. 3231/15-07-2014 έγγραφό της, η αρμόδια Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης διατύπωσε τη σύμφωνη γνώμη της για την έγκριση του 5^{ου} Α.Π.Ε. του έργου κατόπιν σχετικού αιτήματος της ΕΥΔΕ/ΠΑΘΕ (με αρ. πρωτ. 97068/07-07-2014), «σημειώνοντας πως από την προτεινόμενη 3η ΣΣΕ είναι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση μόνο οι εργασίες που αφορούν στη κατασκευή του τοίχου αντιστήριξης στον αριστερό παράπλευρο SR4A, μετά την απαίτηση της ΙΔ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων».

2.ιδ. Με την με αρ. 4/15-07-2014 Πράξη του (20η συνεδρία), το Συμβούλιο Δημοσίων Έργων/Τμήμα Κατασκευών γνωμοδότησε ομόφωνα για την έγκριση ανάλωσης των επί έλασσον δαπανών του 5^{ου} Α.Π.Ε., δαπάνης 152.141.653,39€ (χωρίς Φ.Π.Α.) που περιελάμβανε τη διαμόρφωση της Αρχικής Σύμβασης, τη διαμόρφωση της 1^{ης} και 2ης Σ.Σ.Ε. και την έγκριση σύναψης της 3^{ης} Σ.Σ.Ε., η δαπάνη της οποίας ανέρχεται (με ΓΕ & ΟΕ) σε 1.667.948,90€. Η υπόψη δαπάνη αναλύεται, κατά ομάδα εργασιών, ως εξής:

- α) Χωματοργικά: 37.556,43€
- β) Τεχνικά έργα: 573.052,49€
- γ) Σήμανση-Ασφάλεια: 993.203,56€
- δ) Η/Μ εγκαταστάσεις: 63.718,70€
- ε) Υδραυλικά έργα: 417,72€.

3. Με το παρόν αίτημά της, η ΕΥΔΕ/ΠΑΘΕ αιτείται την παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής για την υπογραφή της 3ης Σ.Σ.Ε., δαπάνης 2.782.998,44€ (χωρίς Φ.Π.Α. 23%), στο εν θέματι εκτελούμενο έργο. Όπως επικαλείται η αναθέτουσα αρχή στην Αιτιολογική Έκθεση που συνοδεύει τον 5ο Α.Π.Ε., «[...] Η 3η Σ.Σ.Ε. συντάχθηκε για να συμπεριλάβει τις συμπληρωματικές εργασίες, που δεν περιλαμβάνονται στο αρχικό συμβατικό αντικείμενο, αλλά κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων κατά την εκτέλεση του έργου, όπως αυτό περιγράφεται στην αρχική σύμβαση και με δεδομένο ότι οι εργασίες αυτές δεν μπορούν να διαχωριστούν τεχνικά και οικονομικά από την αρχική σύμβαση. Η παραπάνω αναγκαιότητα εκτέλεσης πρόσθετων εργασιών προέκυψε:

Α. Σε εφαρμογή του Π.Δ. 230/2007, και προκειμένου να αδειοδοτηθεί η λειτουργία των σηράγγων από τη Διοικητική Αρχή σηράγγων, συντάχθηκε ο αναγκαίος Φάκελος Ασφαλείας και εκπονήθηκε η σχετική μελέτη επικινδυνότητας. Στον εν λόγω Φάκελο Ασφαλείας προβλέφθηκε πρόσθετη διάταξη εκτροπής κυκλοφορίας στη Χ.Θ. 18+400 έως 18+600, με κατασκευή κάτω διάβασης η οποία επιτρέπει τη συντομότερη δυνατή προσπέλαση και πρόσβαση σε κάποιο όχημα έκτακτης ανάγκης με σημείο αναφοράς τον Δήμο Στυλίδας, (ΕΚΑΒ, ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ κλπ), στην περίπτωση έκτακτων περιστατικών στις σήραγγες του έργου. Με βάση την παραπάνω πρόβλεψη η Υπηρεσία μας, με το υπ' αριθ. ΛΜ/ΦΚΛΜ10.00/ΜΕ.3/οικ.3312/21-3-14 έγγραφό της, έδωσε εντολή για τη σύνταξη του σχετικού Φακέλου Ασφαλείας. Η προβλεπόμενη από την αρχική μελέτη πρόσβαση εξυπηρετείται από τους τρεις (3) κόμβους του έργου. Οι δύο από τους τρεις οριοθετούνται πριν και μετά τις σήραγγες. Ο κόμβος Στυλίδας – Καραβομούλου, απέχει από το στόμιο εξόδου της T-9 σήραγγας περίπου 3 χλμ. Συνεπώς η πρόσβαση ελαχιστοποιείται σε διέλευση μήκους περίπου 1,5 χλμ. Το ανωτέρω τεχνικό έργο, δεν μπορούσε να προβλεφθεί στο αρχικό συμβατικό αντικείμενο διότι το Π.Δ. 230/07 συντάχθηκε και κατέστη υποχρεωτικό μετά τις μελέτες με βάση τις οποίες δημοπρατήθηκε το έργο. Εναλλακτική πρόσβαση δεν διατίθεται. Η εφαρμογή των προβλέψεων του Φακέλου Ασφαλείας είναι υποχρεωτική για τις μεταγενέστερες από τη θεσμοθέτησή του συμβάσεις και αποτελεί απρόβλεπτη συνθήκη για το έργο. Κατά τη σύνταξη και έγκριση του προηγούμενου 4^{ου} ΑΠΕ, δεν είχε ολοκληρωθεί η σύνταξη του φακέλου ασφαλείας και η σχετική μελέτη που τον συνοδεύει. Επιπλέον, από την εφαρμογή των προβλέψεων του Φακέλου Ασφαλείας απαιτείται η τοποθέτηση 80 πινακίδων σήμανσης διαφυγής εντός της σήραγγας T-7, με όλα τα παρελκόμενά τους (καλώδια, σιδηροσωλήνας γαλβανισμένος διέλευσης καλωδίων, διακόπτες κ.λ.π.).

Η ανωτέρω απαίτηση δεν προβλεπόταν στο αρχικό συμβατικό αντικείμενο του έργου και η εφαρμογή του αποτελεί απρόβλεπτη περίπτωση, δεδομένου ότι το Π.Δ. 230/07 κατέστη υποχρεωτικό στις σήραγγες μετά την αρχική μελέτη του έργου.

Β. Η εργασία κατασκευής και τοποθέτησης των γεφυρών και προβόλων σήμανσης προβλέπεται στη νέα μελέτη εφαρμογής σήμανσης, στην οποία ελήφθησαν υπόψη οι βασικές αρχές περί σήμανσης – ασφάλισης, όπως ορίζονται στο ΦΕΚ 905 τ.Β' /20-5-2011 και συγκεκριμένα η απαίτηση για την απόσταση ορθοστάτη από τα πλευρικά στηθαία ασφαλείας.

Βάσει αυτού, η απόσταση του ορθοστάτη της γέφυρας, ή του προβόλου σήμανσης από την εμπρόσθια όψη του χαλύβδινου στηθαίου ασφαλείας πρέπει να είναι τουλάχιστον 1,50m και ποτέ λιγότερο από 1,00m. Συνεπώς η διαφοροποίηση των διαστάσεων των γεφυρών και προβόλων σήμανσης κρίθηκε απαραίτητη και σε συνδυασμό με τη μελέτη επικινδυνότητας, κατ' επιταγή του Π.Δ. 230/2007, καθίσταται υποχρεωτική και δεν μπορούσε να προβλεφθεί στην αρχική μελέτη του έργου. Οι περιστάσεις που υπαγορεύουν την εφαρμογή τους είναι απρόβλεπτες και δεν υπήρχαν στην φάση του αρχικού σχεδιασμού κατά την δημοπράτηση του έργου. [...]

Γ. Στην Εγκύκλιο με αρ. πρωτ. ΔΜΕΟ/ο/4371/24-10-2011 παρ. 1.2 αναφέρεται «Έργα που βρίσκονταν υπό εκτέλεση, αλλά λόγω σοβαρών προβλημάτων κατέληξαν ... σε έκπτωση του αναδόχου και τα οποία συνεχίζονται ... θα πρέπει να εξομοιώνονται με «έργα υπό εκτέλεση» σ' ότι αφορά στην εφαρμογή της σχετικής Εγκυκλίου 17 και των ΟΜΟΕ-ΣΑΟ».

Η Εγκύκλιος 17/2011 του Υπουργείου Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων δίνει σαφείς οδηγίες για την εφαρμογή των νέων Συστημάτων Αναχαίτισης Οχημάτων (Σ.Α.Ο.) στα οδικά έργα με βάση τα νέα εναρμονισμένα πρότυπα ΕΛΟΤ EN 1317. Ειδικότερα στην παρ. 7 υποπαρ. Έργα υπό εκτέλεση αναφέρεται: «Η εφαρμογή των ΟΜΟΕ-ΣΑΟ και του EN 1317 θα εξετάζεται κατά περίπτωση σε συνάρτηση με το υπολειπόμενο φυσικό αντικείμενο. Για τη λήψη της σχετικής απόφασης θα συνεκτιμώνται και άλλα τεχνικο-οικονομικά δεδομένα.». Επίσης στην υποπαρ. Κατασκευασμένα έργα αναφέρεται: «Τα μη πιστοποιημένα συστήματα αναχαίτισης που έχουν τοποθετηθεί στις υφιστάμενες οδούς θα πρέπει να αντικατασταθούν σταδιακά, αφού ιεραρχηθούν προσηκτικά οι προτεραιότητες λαμβάνοντας υπόψη τα τεχνικο-οικονομικά δεδομένα ...».

Την 24-07-2012 εκδόθηκε η Εγκύκλιος 21/2012 (ΔΙΠΑΔ/252/24-07-2012), η οποία πληροφορεί περί της δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Κοινής Απόφασης των υπ. Ανάπτυξης Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και υπ. Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων «Προϊόντα Δομικών Κατασκευών: χαρακτηριστικά, τεχνικές προδιαγραφές, διαδικασίες αξιολόγησης συμμόρφωσης και σήμανσης συμμόρφωσης CE (α.π. 6690/15-06-2012, ΦΕΚ Β' 1914/15-06-2012).

Με αυτή την ΚΥΑ καθίσταται υποχρεωτική η σήμανση CE των αναφερομένων σε αυτή δοκιμών προϊόντων για την ελεύθερη κυκλοφορία και διάθεσή τους στην αγορά καθώς και τη χρήση τους στα δομικά έργα. Επίσης ολοκληρώνεται η ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία και συνεπώς καθίσταται υποχρεωτική η εφαρμογή όλων των εναρμονισμένων προτύπων EN. Στον πίνακα Α του παραρτήματος Ι της ΚΥΑ μεταξύ άλλων προτύπων αναφέρεται το EN 1317-5 για τα ΣΑΟ. Επίσης στο άρθρο 6 της ΚΥΑ αναφέρεται ότι τυχόν αποθέματα ή/και ημιτέτοιμα προϊόντα που υπάρχουν στην Ελλάδα μέχρι τη δημοσίευσή της μπορεί να κυκλοφορούν και διατίθενται στην αγορά για χρήση στις δομικές κατασκευές και έργα μέχρι και τρεις (3) μήνες από την θέση σε ισχύ της ΚΥΑ δηλαδή μέχρι 15-09-2012. Μετά το πέρας της περιόδου αυτής απαγορεύεται η διάθεση, η εμπορία και η διακίνηση των σχετικών προϊόντων χωρίς τη σήμανση CE.

Σε εφαρμογή των ανωτέρω, και σε εκτέλεση της νέας μελέτης ασφάλισης για το τμήμα από την Χ.Θ.24+700 έως το τέλος του έργου, που εκπονήθηκε λόγω της τροποποίησης που υπέστη η χάραξη του αυτοκινητοδρόμου στο τμήμα έρευνας της αρχαιολογικής Υπηρεσίας που αναγκαστικά συμπαρέσυρε και το υπόλοιπο τμήμα του έργου, για λόγους ομοιομορφίας και λειτουργικότητας, απαιτήθηκε η αντικατάσταση των πλευρικών στηθαίων του αυτοκινητοδρόμου, τύπου ΜΣΟ-1, ΜΣΟ-2, ΜΣΟ-7 από στηθαία τα οποία να πληρούν τις ανωτέρω προδιαγραφές και δεσμεύσεις.

Η παραπάνω αντικατάσταση καθίσταται αναγκαία και υποχρεωτική και δεν μπορούσε να προβλεφθεί στην αρχική μελέτη του έργου.

Οι συνθήκες που υπαγορεύουν την εφαρμογή τους αποτελούν απρόβλεπτες περιστάσεις και δεν υπήρχαν στη φάση του αρχικού σχεδιασμού κατά τη δημοπράτηση του έργου.

Δ. Με τις υπ' αριθ. ΛΜ/ΦΚΛΜ10.00/ΕΓ1/3567/2-5-2014 και ΛΜ/ΦΚΛΜ10.00/ΕΓ1/3706/23-5-2014 έγγραφες εντολές της Υπηρεσίας μας μετά από τα σχετικά με αρ. πρωτ. 1399/4-4-2014 και 2282/21-5-2014 έγγραφα της ΙΔ' εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, ζητήθηκε η εξασφάλιση του μέγιστου δυνατού χώρου για την ανάδειξη ενός σημαντικότερου αρχαιολογικού ανασκαφικού ευρήματος (οικίσκος-οινοποιείο), το οποίο αποκαλύφθηκε στη θέση Χ.Θ. 01+150,00 της αριστερής παράπλευρης οδού SR4A.

Συντάχθηκε μελέτη τροποποίησης της παράπλευρης οδοποιίας με τεχνικό αντιστήριξης επί του αριστερού πλευρικού πρανούς της αρτηρίας.

Η παραπάνω μελέτη, σε συνδυασμό με την μελέτη εφαρμογής της παράπλευρης οδοποιίας στο εν λόγω τμήμα, προβλέπει τεχνικό αντιστήριξης το οποίο δεν υπήρχε στην αρχική μελέτη και αποτελεί απρόβλεπτη συνθήκη η κατασκευή του, διότι η απαίτηση της ΙΔ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, προέκυψε μετά από την αποκάλυψη του οικίσκου και ενώ αρχικά είχε εγκριθεί από το Κ.Α.Σ. η επίχωση των ευρημάτων και η κατασκευή του παράπλευρου πάνω από αυτά. Λόγω όμως της σπουδαιότητας των ευρημάτων, η αρμόδια Αρχαιολογική Υπηρεσία, αποφάσισε όχι μόνο τη διατήρηση, αλλά και την ανάδειξη του οικίσκου-οινοποιείου, με αποτέλεσμα να υπάρξει ανάγκη τροποποίησης τοπικά της χάραξης του παράπλευρου και την κατασκευή του σε επαφή με τον Αυτοκινητόδρομο, αφού βέβαια κατασκευασθεί πασσαλότοιχος για την αντιστήριξη του υψηλού επιχώματος του Αυτοκινητόδρομου.

Ε. Εκτέλεση ειδικής φύσης εργασιών για την εκτροπή και τοποθέτηση νέου αγωγού καυσίμων της Πολεμικής Αεροπορίας σε νέα θέση από τον υφιστάμενο στην περιοχή του Α.Κ. Ραχών, με εφαρμογή της μεθόδου μικρο-σήραγγας (χωρίς διάνοιξης ορύγματος) και χρήση ειδικών σωλήνων προδιαγραφών API με πλήρη ραδιογράφιση συγκολλήσεων και έλεγχο σε πίεση 95 bar.

Ο προς εκτροπή αγωγός είναι περί τα 120 μ.μ. λόγω της ειδικής φύσεως των εργασιών και απαιτήσεων της Πολεμικής Αεροπορίας, οι εργασίες θα αποζημιωθούν απολογιστικά μόλις εξασφαλισθεί ο ειδικός απαιτούμενος εξοπλισμός και οι σωλήνες API SLD6". Η εκτέλεση των ανωτέρω δεν επηρεάζει την πρόοδο των λοιπών εργασιών του έργου.

Η εκτέλεση των εργασιών αυτών θα γίνεται με την παρακολούθηση από το προσωπικό της Πολεμικής Αεροπορίας, με ευθύνη και μέριμνα της οποίας θα γίνουν και οι εργασίες σύνδεσης του νέου αγωγού με τον υφιστάμενο.

Ο παραπάνω τρόπος κατασκευής του νέου αγωγού ήταν απαίτηση της Πολεμικής Αεροπορίας και διαφέρει κατά πολύ από το συνήθη τρόπο αντιμετώπισης τέτοιων καταστάσεων (π.χ. γεφύρωση, διέλευση αγωγού μέσα σε επισκέψιμο τεχνικό), αποτελεί δε απρόβλεπτη περίπτωση, όπως προβλέπεται στη παρ.1 του άρθρου 57 του Ν.3669/08.

[...]

Όλες οι παραπάνω εργασίες είναι απαραίτητες για την ολοκλήρωση του έργου και για το λόγο αυτό συντάσσεται η παρούσα 3^η ΣΣΕ συνολικής δαπάνης με ΓΕ & ΟΕ 1.667.948,90€.

4.4.2 ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΑ

Το κονδύλι των απροβλέπτων διαμορφώθηκε σε ποσοστό 9% της συνολικής δαπάνης με ΓΕ & ΟΕ 1.667.948,90€ ήτοι σε ποσό 150.115,40€.

4.4.3 ΑΜΟΙΒΕΣ ΕΡΕΥΝΩΝ – ΜΕΛΕΤΩΝ

Το κονδύλι των ερευνών- μελετών διαμορφώνεται στο ποσό των 300.000,00€.

4.4.4 ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Το κονδύλι των απολογιστικών εργασιών εκτιμάται στο ποσό 100.000,00€ και αφορά τις εργασίες εκτροπής και τοποθέτησης του αγωγού καυσίμων της Πολεμικής Αεροπορίας, με ειδική μέθοδο και υλικά.

4.4.5 ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ

Το κονδύλι της αναθεώρησης διαμορφώνεται στο ποσό των 278.048,13€ (υπολογισμένο με χρήση των εγκεκριμένων συντελεστών αναθεώρησης του τριμήνου Γ 2012).

4.4.5 ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΚΑΤΑΒΟΛΗ (ΠΡΙΜ)

Σε εκτέλεση της υπ' αριθ. πρωτ. ΚΒ/ΦΚΚΛΜ10.00/ΧΡ3/95880/21-03-2014 απόφασης παράτασης του Γ. Γραμματέα του ΥΠΟΜΕΔΙ, με την οποία εγκρίθηκε παράταση της συνολικής προθεσμίας του έργου μέχρι την 31-6-2015 με αναθεώρηση, με παράλληλη μετάθεση του κρίσιμου χρόνου για τον υπολογισμό της ρήτρας πρόσθετης καταβολής σε περίπτωση ενωρίτερης περαίωσης του έργου, υπολογίστηκε η σχετική δαπάνη στο ποσό των 293.104,86€ σύμφωνα με τον σχετικό πίνακα.

4.4.6 Φ.Π.Α.

Το κονδύλι του Φ.Π.Α. διαμορφώνεται στο ποσό των 640.089,64€.

[...]

Η συνολική δαπάνη της 3^{ης} Σ.Σ.Ε. του 5^{ου} ΑΠΕ διαμορφώνεται στο ποσό των 3.423.088,08€, η δε συνολική δαπάνη του έργου σε 183.517.774,95€».

4. Κατόπιν του με αρ.πρωτ. 3216/12-08-2014 εγγράφου διευκρίνησης ιστορικού και συμπλήρωσης φακέλου της Αρχής, η ΕΥΔΕ/ΠΑΘΕ απέστειλε συμπληρωματικά -με το με αρ.πρωτ. 97597/21-08-2014 έγγραφό της- όλα τα ζητηθέντα συμπληρωματικά στοιχεία, πλην της νεότερης απόφασης του Κ.Α.Σ., αναφέροντας -μεταξύ άλλων- ότι «Με τις υπ' αριθ. ΛΜ/ΦΚΚΛΜ10.00/ΕΓ1/3567/2-5-2014 και ΛΜ/ΦΚΚΛΜ10.00/ΕΓ1/3706/23-5-2014 έγγραφα εντολές της Δ/νουσας Υπηρεσίας μετά από τα σχετικά με αρ. πρωτ. 1399/4-4-2014 και 2282/21-5-2014 έγγραφα της ΙΔ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών αρχαιοτήτων, ζητήθηκε η εξασφάλιση του μέγιστου δυνατού χώρου για την ανάδειξη ενός σημαντικότητας αρχαιολογικού ανασκαφικού ευρήματος (οικίσκος-οινοποιείο), το οποίο αποκαλύφτηκε στη θέση Χ.Θ. 01+150,00 της αριστερής παράπλευρης οδού SR4A. Συντάχτηκε μελέτη τροποποίησης της παράπλευρης οδοποιίας με τεχνικό αντιστήριξης επί του αριστερού πλευρικού πρηνούς της αρτηρίας. Η παραπάνω μελέτη, σε συνδυασμό με την μελέτη εφαρμογής της παράπλευρης οδοποιίας στο εν λόγω τμήμα, προβλέπει τεχνικό αντιστήριξης το οποίο δεν υπήρχε στην αρχική μελέτη και αποτελεί απρόβλεπτη συνθήκη η κατασκευή του, διότι η απαίτηση της ΙΔ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, προέκυψε μετά από την αποκάλυψη του οικίσκου και ενώ αρχικά είχε εγκριθεί από το Κ.Α.Σ. η επίχωση των ευρημάτων και η κατασκευή του παράπλευρου πάνω από αυτά. Λόγω όμως της σπουδαιότητας των ευρημάτων, η αρμόδια Αρχαιολογική Υπηρεσία, αποφάσισε όχι μόνο τη διατήρηση, αλλά και την ανάδειξη του οικίσκου-οινοποιείου, με αποτέλεσμα να υπάρξει ανάγκη τροποποίησης τοπικά της χάραξης του παράπλευρου και την κατασκευή του σε επαφή με τον Αυτοκινητόδρομο, αφού βέβαια κατασκευασθεί πασσαλότοιχος για την αντιστήριξη του υψηλού επιχώματος του Αυτοκινητόδρομου».

II. Νομικό πλαίσιο

5. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 2 περ. γ υποπερ. δδ του ν. 4013/2011, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 61 παρ. 1 του ν. 4146/2013 (ΦΕΚ Α' 90/18-04-2013) και το άρθρο 233 παρ. 5 περ. α του ν. 4281/2014 (ΦΕΚ Α' 160/08-08-2014), «δδ) Οι αποφάσεις των αναθετουσών Αρχών που αφορούν προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγματεύσεως για την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 3 του π.δ. 59/2007 και των άρθρων 24 και 25 του π.δ. 60/2007, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής, εφόσον οι συμβάσεις αυτές εμπίπτουν, λόγω της εκτιμώμενης αξίας τους, στο πεδίο εφαρμογής των ανωτέρω προεδρικών διαταγμάτων. Η εν λόγω αρμοδιότητα ασκείται μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την περιέλευση του σχεδίου απόφασης στην Αρχή, συνοδευόμενου από όλα

τα στοιχεία στα οποία θεμελιώνεται, κατά περίπτωση, η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, με μέριμνα της αναθέτουσας αρχής. Με την άπρακτη παρέλευση της ως άνω προθεσμίας τεκμαίρεται η σύμφωνη γνώμη της Αρχής [...].»

6. Σύμφωνα με το άρθρο 6 του π.δ. 60/2007 (ΦΕΚ Α' 64/16-03-2007) με τίτλο «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ "περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών", όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2005/51/ΕΚ της Επιτροπής και την Οδηγία 2005/75/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Νοεμβρίου 2005», το εν λόγω π.δ. «εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών που δεν εξαιρούνται, δυνάμει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στα άρθρα 16, 17 και 9 έως 15, και των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) είναι ίση προς ή ανώτερη από τα ακόλουθα κατώτατα όρια : [...] γ) 5.278.000 € για τις δημόσιες συμβάσεις έργων [...].»

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 2 του Κανονισμού της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2013 με αρ. 1336/2013 (ΕΕ), για την τροποποίηση των οδηγιών 2004/17/ΕΚ, 2004/18/ΕΚ και 2009/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά τα κατώτατα όρια εφαρμογής τους κατά τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, το ως άνω ποσό αναπροσαρμόστηκε, με έναρξη ισχύος την 01η-01-2014, σε 5.186.000,00€.

7. Στην παρ. 1 του άρθρου 8 του π.δ. 60/2007 ορίζεται ότι: «Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας δημόσιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, εκτός ΦΠΑ, όπως προσδιορίζεται από την αναθέτουσα αρχή. Στον υπολογισμό αυτό, λαμβάνεται υπόψη το εκτιμώμενο συνολικό ποσό, συμπεριλαμβανομένων τόσο του τυχόν προβλεπόμενου δικαιώματος προαίρεσως όσο και των τυχόν παρατάσεων της σύμβασης...» και στην παρ. 2 ότι: «Η αποτίμηση πρέπει να ισχύει κατά το χρόνο αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού, όπως προβλέπεται στο άρθρο 29 παράγραφος 2 ή, στις περιπτώσεις όπου δεν απαιτείται μια τέτοια προκήρυξη, κατά το χρονικό σημείο έναρξης της διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης[...]».

8. Στο άρθρο 25 ομοίως του π.δ. 60/2007 ορίζεται ότι: «Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν τις δημόσιες συμβάσεις τους προσφεύγοντας σε διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς να προηγείται δημοσίευση σχετικής προκήρυξης, στις ακόλουθες περιπτώσεις [...]

4. Προκειμένου για δημόσιες συμβάσεις έργων και υπηρεσιών: α) όταν αφορούν συμπληρωματικά έργα ή υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη ούτε στην αρχική σύμβαση και τα οποία, λόγω μη προβλέψιμων περιστάσεων, κατέστησαν αναγκαία για την εκτέλεση των εργασιών ή της υπηρεσίας, όπως περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, υπό την προϋπόθεση ότι η ανάθεση γίνεται στον οικονομικό φορέα που εκτελεί τις υπηρεσίες αυτές ή την υπηρεσία αυτή, εφόσον τα συμπληρωματικά έργα ή οι υπηρεσίες είτε δεν μπορούν, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές είτε μπορούν να διαχωριστούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, πλην όμως είναι απόλυτα αναγκαία για την ολοκλήρωσή της. Το σωρευτικό ποσό των συναπτομένων συμπληρωματικών έργων ή υπηρεσιών δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 50% του ποσού της αρχικής σύμβασης,».

9. Στο άρθρο 57 του ν. 3669/2008 (ΦΕΚ Α' 116/18-06-2008) με τίτλο «Κύρωση της κωδικοποίησης της νομοθεσίας κατασκευής δημοσίων έργων» ορίζεται ότι: «...1. Το έργο εκτελείται σύμφωνα με τη σύμβαση και τα τεύχη και σχέδια που τη συνοδεύουν. Ο φορέας κατασκευής του έργου έχει το δικαίωμα, αν προκύψει ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών, που δεν περιλαμβάνονται στο αρχικό ανατεθέν έργο ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση και οι οποίες κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων κατά την εκτέλεση του έργου, όπως αυτό περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, να συνάπτει σύμβαση με τον ανάδοχο του έργου, με την προϋπόθεση ότι οι συμπληρωματικές εργασίες δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωριστούν από την κύρια σύμβαση, χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές ή όταν αυτές οι εργασίες, μολονότι μπορούν να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση, είναι απόλυτα αναγκαίες για την τελειοποίησή της. Το συνολικό ποσό των συμβάσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό του πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της αρχικής σύμβασης, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και η αμοιβή για τη σύνταξη των τυχόν απαιτούμενων μελετών για τις συμπληρωματικές εργασίες. Η εκτέλεση των συμπληρωματικών εργασιών είναι υποχρεωτική για τον ανάδοχο του

έργου και, προκειμένου να υπογραφεί η σύμβαση για την εκτέλεσή τους, απαιτείται γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου. Για τον καθορισμό τιμών μονάδας στις εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης λαμβάνονται οι τιμές της αρχικής σύμβασης και για τον κανονισμό τιμών μονάδας στις νέες εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης εφαρμόζονται οι παράγραφοι 5, 6 και 7 (...).

3. Με τα ποσά των απρόβλεπτων δαπανών (απρόβλεπτα) που περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση καλύπτονται ιδίως δαπάνες που προκύπτουν από εφαρμογή νέων κανονισμών ή κανόνων που καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά την ανάθεση του έργου, καθώς και από προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα της προμέτρησης της μελέτης ή από απαιτήσεις της κατασκευής οι οποίες καθίστανται απαραίτητες για την αρτιότητα και λειτουργικότητα του έργου, παρά την πλήρη εφαρμογή των σχετικών προδιαγραφών κατά την κατάρτιση των μελετών του έργου και υπό την προϋπόθεση να μην τροποποιείται το «βασικό σχέδιο» του έργου, δηλαδή ή όλη κατασκευή, καθώς και τα βασικά διακριτά στοιχεία της, όπως προβλέπονται από την αρχική σύμβαση [...].».

III. Νομική Εκτίμηση

10. Το υπό εξέταση αίτημα της ΕΥΔΕ/ΠΑΘΕ αφορά στη σύναψη συμπληρωματικής «δημόσιας σύμβασης έργου» με την έννοια της περίπτωσης β της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του π.δ. 60/2007. Ο προϋπολογισμός δημοπράτησης του έργου, όπως αποτιμήθηκε κατά το χρόνο αποστολής της προκήρυξης του διαγωνισμού, ανέρχεται στο ποσό των 168.067.226,89€ (χωρίς Φ.Π.Α. 19%). Η δε δαπάνη της συμπληρωματικής σύμβασης, η οποία αποτελεί παρακολούθημα της αρχικής σύμβασης, ανέρχεται σε 2.782.998,44€ (χωρίς Φ.Π.Α. 23%). Η συνολική αθροιζόμενη αξία, βάσει του άρθρου 8 παρ. 1 του π.δ. 60/2007, του προϋπολογισμού δημοπράτησης του έργου και της δαπάνης της συμπληρωματικής σύμβασης εργασιών, ανέρχεται σε 170.850.225,42€ και, συνεπώς, υπερβαίνει το ποσό των κατώτατων ορίων δημοσίων συμβάσεων έργων που τίθενται με το άρθρο 6 του π.δ. 60/2007, όπως αυτά ισχύουν μετά τη δημοσίευση του Κανονισμού (ΕΕ) με αριθ. 1336/2013, ήτοι το ποσό των 5.186.000,00€ χωρίς Φ.Π.Α. Ως εκ τούτου, συντρέχει η αρμοδιότητα της Αρχής για εξέταση του αιτήματος και παροχή σύμφωνης γνώμης κατ' άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ υποπερ. δδ του ν. 4013/2011, όπως ισχύει.

11. Σύμφωνα με πάγια νομολογία του ΔΕΕ, η διαδικασία με διαπραγμάτευση έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και επιτρέπεται να εφαρμόζεται μόνο στις περιοριστικώς απαριθμούμενες στα άρθρα 30 και 31 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ (αντίστοιχα άρθρα 24 και 25 π.δ. 60/2007) περιπτώσεις (βλ. σχετικώς ΔΕΕ, απόφαση της 8ης Απριλίου 2008, C 337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2008, I-2173, σκέψη 56). Συναφώς επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω διατάξεις στο μέτρο που εισάγουν εξαιρέσεις που συνιστούν παρέκκλιση από τη βασική ρύθμιση, δηλαδή από τους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των αναγνωριζομένων από τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.) δικαιωμάτων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πρέπει να αποτελούν αντικείμενο συστατικής ερμηνείας.

Συγκεκριμένα, προκειμένου η Οδηγία 2004/18/ΕΚ να μην απολέσει την πρακτική αποτελεσματικότητά της, τα κράτη μέλη και οι αναθέτουσες αρχές τους δεν επιτρέπεται να προβλέπουν περιπτώσεις προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση που δεν προβλέπονται από την εν λόγω οδηγία ή να συνοδεύουν τις ρητώς προβλεπόμενες από την οδηγία αυτή περιπτώσεις, με νέους όρους που έχουν ως αποτέλεσμα να καθιστούν ευκολότερη την προσφυγή στην εν λόγω διαδικασία (βλ. ΔΕΕ, αποφάσεις της 18^{ης} Μαΐου 1995, C-57/94, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1995, σ. I-1249, σκέψη 23, της 28^{ης} Μαρτίου 1996, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 1996, σ. I-1949, σκέψη 13 και της 13^{ης} Ιανουαρίου 2005, C-84/03, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλ. 2005, I-13947, σκέψη 48). Το δε βάρος απόδειξης της ύπαρξης εξαιρετικών περιστάσεων που δικαιολογούν την παρέκκλιση, φέρει εκείνος ο οποίος τις επικαλείται (βλ. ΔΕΚ απόφαση της 14.9.2004, Υπόθεση C-385/02, απόφαση της 18.5.1995, Υπόθεση C-57/94, απόφαση της 12.1.1994, Υπόθεση C-296/92, απόφαση της 17.11.1993, Υπόθεση C-71/02, απόφαση της 10.3.1987, Υπόθεση C-199/85, Υπόθεση C-394/02, Επιτροπή κατά Ελλάδας).

12. Ειδικότερα, η εφαρμογή του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α του π.δ. 60/2007, στη βάση της οποίας παρέχεται η δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις έργων και υπηρεσιών με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, προϋποθέτει σωρευτικά τα κάτωθι:

- α)** να αφορούν συμπληρωματικά έργα ή υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη, ούτε στην αρχική σύμβαση,
- β)** να κατέστησαν, λόγω μη προβλέψιμων περιστάσεων, αναγκαία για την εκτέλεση των εργασιών ή της υπηρεσίας, όπως περιγράφεται στην αρχική σύμβαση,
- γ)** η ανάθεση να γίνεται στον οικονομικό φορέα που εκτελεί τις υπηρεσίες αυτές ή την υπηρεσία αυτή,
- δ)** τα συμπληρωματικά έργα ή οι υπηρεσίες να μην μπορούν, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές, είτε να μπορούν να διαχωριστούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, πλην όμως να είναι απόλυτα αναγκαία για την ολοκλήρωσή της και
- ε)** το σωρευτικό ποσό των συναπτομένων συμβάσεων συμπληρωματικών έργων ή υπηρεσιών να μην υπερβαίνει το 50% του ποσού της αρχικής σύμβασης.

13. Όπως παγίως έχει κριθεί, ως «*απρόβλεπτες περιστάσεις*» θεωρούνται αιφνίδια πραγματικά γεγονότα, τα οποία δεν ανάγονται στο χρόνο κατάρτισης της αρχικής σύμβασης και, παρότι η μελέτη (οριστική ή προμελέτη), με βάση την οποία προσδιορίσθηκε το τεχνικό αντικείμενο του έργου, υπήρξε κατά το δυνατόν πλήρης και ακριβής, αντικειμενικά δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν, σύμφωνα με τους κανόνες της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής και να ενταχθούν στο αρχικό έργο και τη συναφθείσα σύμβαση (βλ. ΕΣ Απόφ. VI Τμ. 27/2013, Απόφ. VII Τμ. 2/2012, Απόφ.Τμ.Μείζ.-7μελούς σύνθεσης 3205/2011, Αποφ. VI Τμ. 2726/2010, 2506/2009, 1780/2009, Πράξ. VI Τμ. 52/2007, 106/2003). Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση του απρόβλεπτου δεν πρέπει να απορρέουν από δική τους ευθύνη, το δε βάρος απόδειξης περί του ότι συντρέχουν όντως οι έκτακτες περιστάσεις που δικαιολογούν την προσφυγή στη διαδικασία αυτή το φέρει εκείνος ο οποίος τις επικαλείται (βλ. ενδεικτικά ΕΣ Πράξη Ε' Κλιμ. 610/2011 και Αποφ. VI Τμ. 705/2012, 2066/2010, 3359, 3357, 2502, 1780/2009). Περαιτέρω, δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να θεωρηθούν ως «*συμπληρωματικές εργασίες*» οφειλόμενες σε απρόβλεπτα γεγονότα εκείνες που αφορούν σε επέκταση του τεχνικού αντικειμένου του έργου ή στη βελτίωση της ποιότητάς του, διότι είναι ανεπίτρεπτη η εκ των υστέρων μεταβολή του αντικειμένου του έργου καθόσον δεν ήταν γνωστή στο σύνολο των διαγωνιζομένων κατά την υποβολή της προσφοράς τους και δεν αποτέλεσε τη βάση της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου (βλ. ΕΣ Απόφ. VI Τμ. 27/2013, Απόφ. VII Τμ. 2/2012, Αποφ.Τμ.Μείζονος-7μελούς σύνθεσης 3205/2011, 3053/2011, 3030/2011, Απόφ. VI Τμ. 2069/2010, 20/2008, Πράξ. VI Τμ. 108/2007, 232/2006, 216/2006, 198/2006, 192/2006, 98/2006) ή οφείλονται σε έλλειψη επιμέλειας της αναθέτουσας αρχής (βλ. ΕΣ Πράξ. Ε' Κλιμ. 228/2009, 355/2008, 259/2008).

14. Σύμφωνα δε με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 57 του ν. 3669/2008, εάν, κατά την εκτέλεση του έργου, προκύψει ανάγκη αύξησης των συμβατικών εργασιών λόγω εφαρμογής νέων κανονισμών ή κανόνων που καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά την ανάθεση του έργου, καθώς και από προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα της προμέτρησης της μελέτης ή από απαιτήσεις της κατασκευής οι οποίες καθίστανται απαραίτητες για την αρτιότητα και λειτουργικότητα του έργου, η σχετική δαπάνη καλύπτεται από τα ποσά των απρόβλεπτων δαπανών που περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση, για τη διάθεση των οποίων συντάσσεται Α.Π.Ε. (βλ. ΕΣ Αποφ. VI Τμ. 27/2013, 792/2011, 791/2011, 2066/2010, 286/2010, 285/2010, VII Τμ. 23/2010, 3359/2009, 3357/2009, 2502/2009, 1780/2009). Επομένως, με βάση την προπαρατεθείσα νομοθεσία και νομολογία, εργασίες οι οποίες προκύπτουν από μεταβολή του νομοθετικού πλαισίου η οποία λαμβάνει χώρα κατά τη διάρκεια εκτελέσεως και επιβάλλει αναγκαστικές τροποποιήσεις στο σχεδιασμό του αρχικού έργου καλύπτονται από το ποσό του κονδυλίου των απροβλέπτων της αρχικής σύμβασης.

15. Στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης αναφορικά με τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α του π.δ. 60/2007, όπως αναλύθηκαν στην παρ. 12 της παρούσης, προκύπτουν τα ακόλουθα:

1) Ως προς τις εργασίες στον παράπλευρο SR4A λόγω αρχαιολογικών ευρημάτων:

Με τα με αρ. πρωτ. 1399/4-4-2014 και 2282/21-5-2014 έγγραφα της, η ΙΔ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (αντίθετα με τις πράξεις του Κ.Α.Σ. και τις αποφάσεις του ΥΠ.ΠΟ. που επέβαλαν την υποχρέωση διατήρησης σε κατάχωση των αρχαιολογικών ευρημάτων, με τροποποίηση της ερυθράς της αρτηρίας και των SR σε σημαντικό μήκος και την κατασκευή τεχνικού Κάτω Διάβασης στη θέση της άνω διάβασης και επιπρόσθετα ανύψωση της ερυθράς του αριστερού παράπλευρου SR4A με το με αρ.πρωτ. 2852/14-08-2013 έγγραφο της 24ης Ε.Β.Α.), ζήτησε την εξασφάλιση του μέγιστου δυνατού χώρου για την διατήρηση in situ ενός αρχαιολογικού ανασκαφικού ευρήματος (οικίσκος-οινοποιείο) λόγω της ιδιαίτερης σημασίας του, το οποίο αποκαλύφθηκε στη θέση Χ.Θ. 01+150,00 της αριστερής παράπλευρης οδού SR4A. Η υπόψη διατήρηση των ευρημάτων απαιτεί την εκ νέου τροποποίηση των μελετών και την κατασκευή τεχνικού αντιστήριξης επί του αριστερού πλευρικού πρσανούς της αρτηρίας (πασσαλότοιχος 90μ περίπου) και ελαφρά μετατόπιση του παράπλευρου SR4A σε μήκος περίπου 150μ.

Οι ανωτέρω εργασίες (κατασκευή τεχνικού αντιστήριξης επί του αριστερού πλευρικού πρσανούς της αρτηρίας και ελαφρά μετατόπιση του παράπλευρου SR4A) δεν περιλαμβάνονταν στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη ούτε στην αρχική σύμβαση. Περαιτέρω, οι εργασίες αυτές κατέστησαν αναγκαίες λόγω μη προβλέψιμων περιστάσεων, ήτοι την αποκάλυψη του ανωτέρω οικίσκου και την απαίτηση της ΙΔ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων για ανάδειξή του, ενώ αρχικά είχε εγκριθεί από το Κ.Α.Σ. η επίχωση των ευρημάτων, και δεν μπορούν να διαχωριστούν από τεχνική και οικονομική άποψη από την αρχική σύμβαση, λόγω του ότι συνεχονται αναγκαιώς με τον κύριο όγκο των εργασιών κατασκευής του αυτοκινητοδρόμου (μετατόπιση).

Κατόπιν τούτων, διαπιστώνεται ότι ως προς τις συγκεκριμένες εργασίες συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α του π.δ. 60/2007.

Κατά την άποψη, όμως, των μελών κ.κ. Ε. Καραμανλή και Ι. Κουλούρη, οι υπόψη εργασίες κατασκευής τεχνικού αντιστήριξης επί του αριστερού πλευρικού πρσανούς της αρτηρίας (πασσαλότοιχος), καθώς και η μετατόπιση του παράπλευρου SR4A σε μήκος περίπου 150μ. εντάσσονται στα πλαίσια της διαχείρισης των αρχαιολογικών ευρημάτων σύμφωνα με τις εκδοθείσες αποφάσεις του ΥΠ.ΠΟ. (Κ.Α.Σ.), μετά τον προηγηθέντα εντοπισμό του χώρου αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Αυτός αποτέλεσε την νομιμοποιητική βάση της αρχικής συμπληρωματικής σύμβασης (2ης Σ.Σ.Ε.), η οποία συνήφθη ακριβώς για το σκοπό της αντιμετώπισης των απαιτήσεων της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας σε όλο το πλάτος του αυτοκινητοδρόμου και των παράπλευρων οδών. Εξάλλου, οι υπό κρίση εργασίες προέρχονται από πρόταση της ΙΔ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Λαμίας ως βελτιωτική και υπό εξέταση διαφορετική τεχνική λύση, σημειακά στο έργο του αυτοκινητόδρομου (ανάδειξη οικίσκου), στο τμήμα του που ούτως ή άλλως ανασχεδιάστηκε και υλοποιείται με την 2η ΣΣΕ. Δεδομένων των ανωτέρω, δεν πρόκειται για συμπληρωματικές εργασίες που προέκυψαν από απρόβλεπτες περιστάσεις αναγκαίες για την ολοκλήρωση του έργου.

2) Ως προς τις εργασίες μεταφοράς του αγωγού καυσίμων της Πολεμικής Αεροπορίας στον Α.Κ. Ραχών:

Κατά πάγια νομολογία, «δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να θεωρηθούν ως συμπληρωματικές εργασίες οφειλόμενες σε απρόβλεπτα γεγονότα εκείνες που αφορούν σε επέκταση του τεχνικού αντικείμενου του έργου ή στη βελτίωση της ποιότητάς του, καθόσον είναι ανεπίτρεπτη η εκ των υστέρων μεταβολή του αντικείμενου του έργου που δεν ήταν γνωστή στο σύνολο των διαγωνιζομένων, κατά την υποβολή της προσφοράς τους, και δεν αποτέλεσε τη βάση της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου (βλ. ΕΣ Πράξ. VI Τμ. 98, 192, 197, 216 και 232/2006, 108/2007, Απόφ. VI Τμ. 2069/2010)».

Εν προκειμένω, η θέση του αγωγού καυσίμων της Πολεμικής Αεροπορίας ήταν προσδιορισμένη στα σχέδια των αρχικών μελετών δημοπράτησης του έργου και γνωστή στον ανάδοχο, η δε εκτροπή και τοπο-

θέτησή του σε νέα θέση ήταν συμβατική υποχρέωση του αναδόχου. Οι ειδικής φύσης εργασίες με εφαρμογή της μεθόδου μικρο-σήραγγας (χωρίς διάνοιξη ορύγματος) και χρήση ειδικών σωλήνων προδιαγραφών API SLD6 με πλήρη ραδιογράφιση συγκολλήσεων και έλεγχο σε πίεση 95 bar, προήλθαν κατόπιν νεώτερων απαιτήσεων της Πολεμικής Αεροπορίας σχετικά με την ακολουθούμενη τεχνική λύση στη σχετική διασταύρωση. Επομένως, αποτελούν εργασίες βελτίωσης της ποιότητας του έργου και δεν μπορούν να θεωρηθούν ως συμπληρωματικές εργασίες οφειλόμενες σε απρόβλεπτα γεγονότα.

Κατόπιν τούτων, διαπιστώνεται ότι ως προς τις συγκεκριμένες εργασίες δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α του π.δ. 60/2007.

3) Ως προς την αντικατάσταση των στηθαίων ασφαλείας με Συστήματα Αναχαίτισης Οχημάτων (Σ.Α.Ο.):

Η αντικατάσταση των προς προμήθεια στηθαίων ασφαλείας που προβλέπονται στα συμβατικά τεύχη με νεότερα Συστήματα Αναχαίτισης Οχημάτων (Σ.Α.Ο.), σε εκτέλεση της νέας μελέτης ασφάλισης για το τμήμα από την Χ.Θ. 24+700 έως το τέλος του έργου, προέκυψε σε συνέχεια της έκδοσης της Εγκυκλίου 17/2011 (ΑΔΑ: 4Α581-ΥΨΗ) του ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ., όπως αυτή συμπληρώθηκε με την εγκύκλιο περί διευκρινίσεων ΔΜΕΟ/ο/4371/24-10-2011 (ΑΔΑ: 45Ο11-ΧΚ4). Στη Εγκύκλιο 17/2011 προβλέπεται για τα έργα υπό εκτέλεση: «*Η εφαρμογή των ΟΜΟΕ-ΣΑΟ και του EN 1317 θα εξετάζεται κατά περίπτωση σε συνάρτηση με το υπολειπόμενο φυσικό αντικείμενο. Για τη λήψη της σχετικής απόφασης θα συνεκτιμώνται και άλλα τεχνικο-οικονομικά δεδομένα*».

Την δε 24-07-2012 εκδόθηκε η Εγκύκλιος 21/2012 (ΔΙΠΑΔ/252/24-07-2012) σχετικά με αντίστοιχη υπουργική απόφαση για «Προϊόντα Δομικών Κατασκευών: χαρακτηριστικά, τεχνικές προδιαγραφές, διαδικασίες αξιολόγησης συμμόρφωσης και σήμανσης συμμόρφωσης CE (ΦΕΚ Β' 1914/15-06-2012)». Στο άρθρο 6 της ανωτέρω ΚΥΑ αναφέρεται ότι τυχόν αποθέματα ή/και ημιτέτοιμα προϊόντα που υπάρχουν στην Ελλάδα μέχρι τη δημοσίευσή της μπορεί να κυκλοφορούν και διατίθενται στην αγορά για χρήση στις δομικές κατασκευές και έργα μέχρι και τρεις (3) μήνες από την θέση σε ισχύ της ΚΥΑ δηλαδή μέχρι 15-09-2012. Μετά το πέρας της περιόδου αυτής απαγορεύεται η διάθεση, η εμπορία και η διακίνηση των σχετικών προϊόντων χωρίς τη σήμανση CE.

Από το συνδυασμό των ανωτέρω προκύπτει ότι η μεταβολή του νομοθετικού πλαισίου σχετικά με τις προδιαγραφές των στηθαίων συνεπάγεται διαφοροποίηση των τεχνικών χαρακτηριστικών των στηθαίων και των σχετικών δαπανών, οι οποίες θα πρέπει να καλυφθούν από την ανάλωση του κονδυλίου των απρόβλεπτων δαπανών (παρ. 3 του άρθρου 57 του ν. 3669/2008).

Ωστόσο, η μεταβολή νομοθετικού πλαισίου κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου που επιβάλλει αναγκαστικές τροποποιήσεις στον αρχικό σχεδιασμό του συνιστά αφ' εαυτού απρόβλεπτο γεγονός, το οποίο, συντρέχουσών και των λοιπών προϋποθέσεων, δικαιολογεί την κατάρτιση συμπληρωματικής συμβάσεως, ενόψει τυχόν έλλειψης επάρκειας του κονδυλίου των απροβλέπτων (βλ. Αποφάσεις VI Τμήματος Ελ. Συν. 1978, 1381/2012, 2256, 792, 791/2011, 2961, 2726, 2063/2010, Πράξη Ε' Κλιμ. Ελ. Συν. 299/2013).

Επομένως, εφόσον έχει προβλεφθεί στην αρχική σύμβαση κονδύλι απροβλέπτων και αυτό καλύπτει τις υπό κρίση εργασίες, δεν δύναται να γίνει λόγος για συμπληρωματικές εργασίες, οι οποίες δεν προβλέπονται στην αρχική σύμβαση. Αντίθετα, εφόσον το κονδύλι των απροβλέπτων δεν επαρκεί για την κάλυψη της σχετικής δαπάνης, συντρέχει λόγος εξέτασης της συνδρομής των λοιπών προϋποθέσεων του άρθρου 25 π.δ. 60/2007.

Εν προκειμένω, η προμήθεια και τοποθέτηση στηθαίων με τις νέες προδιαγραφές, κατά το μέρος που δεν καλύπτονται από το κονδύλι των απροβλέπτων, αποτελούν συμπληρωματικές εργασίες που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχική σύμβαση. Κατέστησαν δε αναγκαίες εκ της εφαρμογής των ανωτέρω αποφάσεων, οι οποίες εκδόθηκαν μετά τη σύναψη της σύμβασης και είναι εκ της φύσεώς τους αναγκαίες για την ολοκλήρωσή της.

Κατόπιν τούτων, διαπιστώνεται ότι, κατά το μέρος που οι υπό κρίση εργασίες δεν καλύπτονται από το κονδύλι των απροβλέπτων, συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α του π.δ. 60/2007.

4) Ως προς τις εργασίες που σχετίζονται με την εφαρμογή του π.δ. 230/2007:

Οι αιτούμενες εργασίες που προτείνεται να συμπεριληφθούν στην 3η Σ.Σ.Ε. αφορούν στην πρόβλεψη πρόσθετης διάταξης εκτροπής κυκλοφορίας στη Χ.Θ. 18+400 έως Χ.Θ. 18+600 με κατασκευή κάτω διάβασης, καθώς και στην τοποθέτηση 80 πινακίδων σήμανσης διαφυγής εντός της σήραγγας T-7 με όλα τα παρελκόμενά τους (καλώδια, σιδηροσωλήνας γαλβανισμένος διέλευσης καλωδίων, διακόπτες κ.λ.π.).

Οι ανωτέρω εργασίες συναρτώνται με την εφαρμογή κανόνων που προβλέπει το π.δ. 230/2007, το οποίο τέθηκε σε ισχύ στις 23-11-2007, ήτοι σε ημερομηνία μεταγενέστερη της υπογραφής της σύμβασης για την κατασκευή του έργου (01-06-2007). Σημειώνεται ότι το π.δ. 230/2007 εκδόθηκε για την προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στην Οδηγία 2004/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις ασφαλείας για τις σήραγγες του διευρωπαϊκού οδικού δικτύου.

Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι το ως άνω π.δ. ελήφθη υπόψη κατά τη σύνταξη του φακέλου ασφαλείας των σηράγγων T-7 και T-9. Σύμφωνα με τον εν λόγω φάκελο, μετά και την εξέταση της υπάρχουσας εγκεκριμένης μελέτης, «το επίπεδο ασφαλείας της σήραγγας T-7 είναι πολύ υψηλό και κατά κανόνα πληρούνται οι απαιτήσεις του σχετικού διατάγματος». Επιπλέον, όπως περιγράφεται στη συνέχεια, «προβλέπονται συγκεκριμένες εργασίες αναβάθμισης που εν μέρει αφορούν εγκαταστάσεις και συστήματα που απαιτούνται από το π.δ. 230/2007» (βλ. σελ. 4 του υποβληθέντος φακέλου ασφαλείας σε μορφή CD, με ημερομηνία 30-11-2013). Εξάλλου, για την πρόσβαση δε των οχημάτων έκτακτης ανάγκης, στον ίδιο φάκελο ασφαλείας (σελ. 13), αναφέρεται ότι «θα αυξανόταν η ασφάλεια και η άνεση της κυκλοφορίας σε περίπτωση ατυχήματος στις σήραγγες αν δινόταν επιπλέον δυνατότητα εκτροπής με κάτω διάβαση της κίνησης των οχημάτων που κινούνται από Θεσ/κη προς Αθήνα στην περιοχή χ.θ. 18+400-χ.θ.: 18+600, ικανού πλάτους και ύψους για τη διέλευση μέχρι και μέσου μεγέθους φορτηγού». Όσον αφορά δε στη σήραγγα T-9A, από τα συμπεράσματα του φακέλου ασφαλείας συνάγεται ότι η υπάρχουσα μελέτη καλύπτει τις απαιτήσεις ασφαλείας του π.δ. 230/2007.

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η κατασκευή της κάτω διάβασης δεν είναι απαιτούμενη εκ του νομικού πλαισίου περί κανόνων ασφαλείας των σηράγγων, αλλά συνιστά πρόταση βελτίωσης του υπάρχοντος σχεδιασμού, ο οποίος ήδη συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του π.δ. 230/2007.

Κατόπιν τούτων, διαπιστώνεται ότι ως προς τις συγκεκριμένες εργασίες δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α του π.δ. 60/2007.

5) Ως προς τις εργασίες που σχετίζονται με την με αριθμ. ΔΜΕΟ/Ο/613/16-02-2011 απόφαση του Υφυπουργού ΥΠΟ.ΜΕ.ΔΙ. περί προδιαγραφών και οδηγιών σήμανσης έργων:

Αναφορικά με τις εργασίες κατασκευής και τοποθέτησης γεφυρών και προβόλων σήμανσης, τις οποίες συμπεριλαμβάνει η ΕΥΔΕ/ΠΑΘΕ στο υπό κρίση αίτημά της, σε συνέχεια της θέσης σε ισχύ της με αριθμ. ΔΜΕΟ/Ο/613/16-02-2011 (ΦΕΚ Β' 905/20-05-2011) απόφασης του Υφυπουργού ΥΠΟ.ΜΕ.ΔΙ., πρόκειται για μεταβολή του νομοθετικού πλαισίου που συνεπάγεται διαφοροποίηση των διαστάσεων των γεφυρών και προβόλων σήμανσης και οι σχετικές δαπάνες θα πρέπει να καλυφθούν από την ανάληψη του κονδυλίου των απρόβλεπτων δαπανών (παρ. 3 του άρθρου 57 του ν. 3669/2008).

Ωστόσο, η μεταβολή νομοθετικού πλαισίου κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου που επιβάλλει αναγκαστικές τροποποιήσεις στον αρχικό σχεδιασμό του συνιστά αφ' εαυτού απρόβλεπτο γεγονός, το οποίο, συντρέχουσών και των λοιπών προϋποθέσεων, δικαιολογεί την κατάρτιση συμπληρωματικής συμβάσεως,

ενόψει τυχόν έλλειψης επάρκειας του κονδυλίου των απροβλέπτων (βλ. Αποφάσεις VI Τμήματος Ελ. Συν. 1978, 1381/2012, 2256, 792, 791/2011, 2961, 2726, 2063/2010, Πράξη Ε΄ Κλιμ. Ελ. Συν. 299/2013).

Επομένως, εφόσον έχει προβλεφθεί στην αρχική σύμβαση κονδύλι απροβλέπτων και αυτό καλύπτει τις υπό κρίση εργασίες, δεν δύναται να γίνει λόγος για συμπληρωματικές εργασίες, οι οποίες δεν προβλέπονται στην αρχική σύμβαση. Αντίθετα, εφόσον το κονδύλι των απροβλέπτων δεν επαρκεί για την κάλυψη της σχετικής δαπάνης, συντρέχει λόγος εξέτασης της συνδρομής των λοιπών προϋποθέσεων του άρθρου 25 π.δ. 60/2007.

Εν προκειμένω, οι εργασίες κατασκευής και τοποθέτησης γεφυρών και προβόλων σήμανσης, όπως περιγράφονται στο υπό κρίση αίτημα, κατά το μέρος που δεν καλύπτονται από το κονδύλι των απροβλέπτων, αποτελούν συμπληρωματικές εργασίες που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχική σύμβαση. Κατέστησαν δε αναγκαίες εκ της εφαρμογής της ανωτέρω απόφασης του Υφυπουργού ΥΠΟ.ΜΕ.ΔΙ., η οποία εκδόθηκε μετά τη σύναψη της σύμβασης και είναι εκ της φύσεώς τους αναγκαίες για την ολοκλήρωσή της.

Κατόπιν τούτων, διαπιστώνεται ότι, κατά το μέρος που οι υπό κρίση εργασίες δεν καλύπτονται από το κονδύλι των απροβλέπτων, συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α του π.δ. 60/2007.

IV. Συμπέρασμα

Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, με βάση το διδόμενο πραγματικό και από την υπαγωγή αυτού στις προαναφερόμενες και ερμηνευόμενες διατάξεις, επί του τεθέντος ερωτήματος, η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. αποφασίζει σύμφωνα με τα αναλυτικά αναφερόμενα στο σκεπτικό της παρούσας.

Αθήνα, 11 Σεπτεμβρίου 2014

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Ο Πρόεδρος

Δημήτριος Ράικος